

Mäster Påvels gränd, Norrköping

Schaktningsövervakning vid omläggning av VA-ledning inom RAÄ 96:1

Arkeologisk förundersökning

Fornlämning Sankt Johannes 96:1
Nordantill 1:1
Sankt Johannes socken
Norrköpings stad
Norrköpings kommun
Östergötland

Ellinor Larsson

Innehåll

Sammanfattning	1
Inledning.....	2
Kulturhistorisk bakgrund och kunskapsläge	2
Norrköping under medeltid och efterreformatorisk tid	2
Tidigare arkeologiska undersökningar i närområdet	3
Undersökningsområdet	4
Målsättning och metod	5
Syfte med undersökningen.....	5
Metodval	5
Genomförande	5
Undersökningsresultat	7
Referenser	8
Litteratur	8
Digitala källor	8
Tekniska och administrativa uppgifter	9
Figurer.....	10

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2013

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2012/02954.

ISBN: 978-91-7453-235-7

Västerås 2013.

Sammanfattning

En arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning genomfördes i september 2012 i Mäster Påvels gränd/Bredgatan i Norrköping. Undersökningen utfördes enligt beslut från Länsstyrelsen i Östergötland (Lst dnr 431-5629-12) och bekostades av Norrköping Vatten.

Ett schakt togs upp i samband till omläggningen av VA-ledningar i gatumark inom den fasta fornlämningen RAÄ 96:1, medeltida och efterreformatoriskt stadslager. Inga lämningar framkom i schaktet, då detta lades i redan befintligt schakt och berörde endast fyllnadsmassor. Vid två tillfällen kom schaktet att tangera det ursprungliga schaktets kant, och varpå stratigrafiska lager kunde observeras. Lagren bestod av ett flertal tunna lager inklusive ett brandlager, ett möjligt kulturlager, ett raseringslager samt flera tunnare lager av silt. Lagren motsvarar sannolikt de arkeologiska horisonter som påträffats inom slutundersökningen av kvarteret Mjölharens östra del, med bl.a. en brandhorisont som tolkats höra till någon av de bränder som ägde under tidigt 1700-tal, eventuellt resultatet av Rysshärjningarna från 1719. Inga fynd påträffades.

Figur 1. Karta över centrala Norrköping, med undersökningsområdets läge markerat med en röd ring. Utdrag ur Fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Inledning

En arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning genomfördes under 3 veckor i september 2012 i Bredgatan och Mäster Påvels gränd i Norrköping (se Fig. 1 och 2). Schaktningsövervakningen skedde i anslutning till omläggningen av VA-ledningar i gatumark längs med Mäster Påvels gränd och fram till dess anslutning till Bredgatan i norr, och enligt beslut från Länsstyrelsen i Östergötland (Lst dnr 431-5629-12).

Schaktet togs upp inom den fasta fornlämningen RAÄ 96:1, medeltida och efterreformatoriskt stadslager, samt inom riksintresset för kulturmiljövården, *Norrköping stad* (E52), vilket utgörs av bland annat *Stadsmiljö* och *industrimiljö* kring kraftkällan Motala ström med mera. Undersökningen ansågs kunna ge en möjlighet att komplettera kunskapen om denna del av Norrköping mot bakgrund av resultaten från slutundersökningen av kvarteret Mjölaren, vilken utfördes mellan augusti och oktober 2012.

Schaktningsövervakningen skedde under 15 dagar mellan den 2012-09-03 och 2012-09-21 och utfördes av arkeologerna Ellinor Larsson (projektledare, rapportansvarig) och Amanda Kjellberg från Stiftelsen Kulturmiljövård (KM). Undersökningen bekostades av Norrköping Vatten.

Kulturhistorisk bakgrund och kunskapsläge

Norrköping under medeltid och efterreformatorisk tid

Norrköping är en av Östergötlands sex medeltida städer, men skiljer sig en del från de övriga. Norrköping tycks ha haft ett mera utspritt, flerkärnigt stadsrum (Lindberg & Lindeblad 2010:8), samt saknade de kyrkliga funktioner som präglade de övriga städerna, framförallt i jämförelse med Linköping. Norrköpings medeltida historia är ganska okänd och det finns ytterst få skriftliga källor från denna period. Sannolikt förblev staden ganska liten genom hela medeltiden fram till den stora expansion som tog fart vid mitten av 1500-talet (Ersgård 2003:16). Stadens uppkomst har satts i samband med den kvarnverksamhet som tillsammans med fiske genom tiderna har bedrivits i forsarna i Motala ström, och uppkomsten av en ”kvarnby” nämns redan år 1283. Ortnamnet Norrköping är sammansatt av väderstrecksbenedämningen norr och det fornsvenska ordet *køpunger* med betydelsen handelsplats (Wahlberg 2003:227). De äldsta arkeologiska och skriftliga beläggen för Norrköping som ”stad” är från högmedeltid (1300-tal), men förläntes inte stadsprivilegier förrän år 1384. (Broberg 1984:13). Bebyggelsen förefaller ha varit lokaliserad längs Motala ström samt på holmarna i vattendraget (Lindeblad 2008:28f; Lindberg & Lindeblad 2010:8).

Under 1500-talet blir dock uppgifterna rikare, till exempel när det gäller handel och hantverk. En rad institutioner finns dock kända: stadskyrkan S:t Olai, den äldre Johanneskyrkan, S:t Gertruds kapell, ett hospital, en gillestomt och en badstuga (Broberg 1984:8, 15ff). I samband med Nordiska sjuårskriget brandhärjades Norrköping år 1567 varvid stora delar av staden förstördes. Efter branden inleddes Norrköpings främsta expansionsskede, 1567–1655, huvudsakligen genom industrins uppsving. Norrköping har kallats Sveriges första riktiga industristad och det ekonomiska uppsvinget syns också i befolkningstalen, som tredubblades mellan

1570-talet och 1620-talet. Industrins uppsving medförde att många utländska industrispecialister bosatte sig i Norrköping, vilket reflekteras av till exempel Tyska kyrkan som var färdigställd år 1673. Norrköping blev även utskeppningshamn för den östgötska Bergslagen, och från 1613 även residensstad i det östgötska furstendömet (Broberg 1984:8ff, 17; Hållans & Tagesson 2003).

År 1655 brandhärjades Norrköping återigen svårt. Under 1660-talet genomfördes därför omfattande förändringar av stadsrummet i samband med återuppbyggandet. Bland annat schaktades mycket av den äldre bebyggelsen bort, gatunätet lades om och Strömmens lopp förändrades. Under 1700-talet drabbades staden upprepade gånger av både bränder och pest – och inte minst av Rysshärjningarna 1719. Återuppbyggnaderna gick sakta och inte förrän under det tidiga 1800-talet medförde bomulls- och ylleindustrin ett nytt uppsving. Resultatet blev en stenstad med ”promenader” direkt inspirerade av Paris (Broberg 1984:8ff; Heimdahl 2005).

Tidigare arkeologiska undersökningar i närområdet

Ett antal observationer av bebyggelselämningar och lager av arkeologisk karaktär har påträffats i närområdet för förundersökningen. De som har gjorts i direkt anslutning till området som påverkas av schaktningen för VA-ledningar redovisas nedan, som en indikation om de lämningar som kan komma att framkomma vid ytterligare markarbeten i området.

Kvarteret Mjölaren

Kvarteret Mjölaren ligger direkt väster om undersökningsområdet och i ett upphöjt, strategiskt läge i förhållande till Motala ström och i nära anslutning till de mest gynnsamma kvarnlägena i området (se Fig. 2). Enligt folktradition ska bl.a. den s.k. Borgarehögen och Sankta Gertruds kapell ha legat i detta område. Det äldsta historiska kartmaterialet är en jordebokskarta från 1636, utifrån vilken man kan konstatera att platsen för kvarteret Mjölaren vid denna tid låg innanför stadsgränsen, men att kvarteret Kapellhorvan åt nordväst bestod av åkermark.

Kvarteret Mjölaren har varit föremål för tre arkeologiska förundersökningar samt en separat byggnadsarkeologisk undersökning av en 1600-talskällare (Svensson 1982; Lindgren- Hertz 1998a; Nielsen 2003b; Stibéus 2011). Lämningar av olika karaktär har påträffats, som bl.a. en förhistorisk härd, tidigmedeltida gravar samt diken, bebyggelse och kulturlager som tolkats datera från medeltid till modern tid. Antalet gravar uppskattades vid förundersökningen 1982 kunna uppgå till 150-160 stycken, och vid UV:s förundersökning 2010 kunde dessa dateras till tidig medeltid (Svensson 1982, Stibéus 2011:75ff). Förundersökningarna påvisade även bebyggelselämningar från 1700-tal samt två källare som kan ha datering ned i 1600-tal (Nielsen 2003b).

Under hösten 2012 utfördes slutundersökningen av kvarteret av Stiftelsen Kulturmiljövård. Då undersöktes ett 40-tal tidigkristna gravar, bebyggelsepåsar i form av stolphål, gropar och härdar samt tjocka lager av material som tolkats tillhöra en extensiv garveriverksamhet (se Fig. 2). Dateringar av bebyggelselämningarna är i skrivandets stund inte gjorda, men kan tolkas tillhöra hög- till senmedeltid och tidig reformatorisk tid. Kulturlager påträffades ner till 4,5 m under markytan i undersökningsområdets östra del och i nära anslutning till förundersökningen. På denna nivå påträffades även en trä- och stenkonstruktion, vilken kan tolkas vara ett fundament för en överbyggnad vilken kan ha nyttjats för kvarnverksamhet. Bebyggelse och markröjning under 1800-talet har påverkat eventuella bebyggelsefaser från medeltid till 1700-tal, dock framkom brandlager och

bebyggelse lämningar från efterreformatorisk tid i områdets östra del, vilka överlagrade de tjocka träflislagren som associeras till garveriverksamhet, och som preliminärt kan dateras till senmedeltid–1600-tal.

Kvarteret Laxen

En arkeologisk undersökning av det i direkt anslutning belägna kvarteret Laxen (se Fig. 2) utfördes under hösten 2011 av Arkeologikonsult AB. Kvarteret kallades i äldre tider Nordankvarteret, och återfinns på stadskartan från 1640. Undersökningen visade att 1800 och 1900-talens bebyggelse till stor del har förstört äldre lämningar, men att bebyggelsen i kvarteret går tillbaks till åtminstone 1600-tal. Påträffade lämningar inkluderade en källare från tidigt 1700-tal samt några mindre ytor som sannolikt använts för odling, samt en smedja (www.arkeologikonsult.se/aktuellauppdrag/kv-laxen-norrkoeping/222-kv-laxen-i-norrkoeping-utgrävningen-igang.html). Vid en förundersökning av kvarteret år 1982 påträffades lager som vittnar om 1600–1700-talsbebyggelse, och att drygt halva ytan urschaktats i samband med byggnationer under 1800-talets andra hälft (Svensson 1982).

Kvarteret Vårdtornet

Vid schaktningsarbeten i kvarteret Vårdtornet, vilket är beläget direkt sydöst om förundersökningsområdet (se Fig. 2), påträffades år 1959 bland annat en stensättning, en avfallshög och vad som tolkats som rester från ett stenhuggeri (Broberg 1984). Detta område provundersöktes 1982, och konstaterades helt urschaktat (Svensson 1982).

Mäster Påvels gränd

Mäster Påvels gränd har tidigare delvis undersökts arkeologiskt. Vid en schaktningsövervakning för elkabelnedläggning 1997 i bl.a. Mäster Påvels gränd mellan kvarteren Laxen/Vårdtornet och Mjölaren påträffades äldre kulturlager och en äldre kavelbrogata från senmedeltid till 1600-tal (Lindgren- Hertz 1998b). Minst en grav som sannolikt tillhör den stora tidigkristna gravplatsen i kvarteret Mjölaren påträffades 1905 i Mäster Påvels gränd (då Norra Bryggaregatan, Lindgren- Hertz 1998a).

Undersökningsområdet

Undersökningsområdet omfattade ett ca 50 m långt schakt i gatumark vilket löpte i nordvästlig/sydöstlig riktning i den norra delen av Mäster Påvels gränd, fram till Bredgatan i norr (se Fig. 2). Gränden ligger inom fastigheten Nordantill 1:1, och mellan kvarteren Mjölaren åt väster, Laxen åt öster, Krukan åt norr och Vårdtornet åt sydöst.

Schaktet lades i grändens östra del mellan två i gatan synliga VA-brunnar, och omläggningen av de horisontellt liggande befintliga rören mellan dessa föranledde den arkeologiska schaktningsövervakningen. Flera rör ledde väster mot befintlig lägre bebyggelse bestående av lager och kontorslokaler, vilka dock inte kom att bytas ut i samband med detta arbete. Ytan som omfattades var plan och asfalterad.

Målsättning och metod

Syfte med undersökningen

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var, i enlighet med länsstyrelsens kravspecifikation (daterad 2012-06-18), att i första hand att tillse att fast fornlämning skulle beröras i så liten skala som möjligt av den planerade omläggningen av VA-ledningar. De fornlämningar som eventuellt skulle framkomma vid schaktningen avsågs dokumenteras avseende karaktär och omfattning, samt möjligen dateras, för att ge ytterligare kunskap om områdets användning och den framväxande bebyggelsen. Undersökningen kan ge möjlighet att komplettera kunskapen om denna del av Norrköping, mot bakgrund av resultaten från slutundersökningen av kvarteret Mjölaren som genomfördes mellan augusti och oktober 2012.

Metodval

Undersökningen genomfördes i form av schaktningsövervakning under arbetets gång. Då ledningarna skulle läggas i mark som redan var störd gjordes bedömningen att kontinuerlig övervakning inte var nödvändig. Schakten besiktigaste istället genom dagliga besök i samband med att grävning utfördes.

Inmätning av schaktet med innehåll gjordes med GNSS Nätverks-RTK (GPRS) och det arkeologiska dokumentationssystemet Intrasis. Påträffade kulturlager dokumenterades genom sektionsritning av schaktväggarna och fotografering med digitalkamera samt beskrivning.

Genomförande

Sammanlagt upptog schaktet ca 53 m i nordvästlig/sydöstlig sträckning och mätte ca 2,5 m i bredd och ca 2 m i djup, med ett maximalt djup om 2,3 m i anslutning till gatubrunnarna i vardera änden av schaktet (se Fig. 3). Ca 290 m³ jord förflyttades i samband med markarbetet, vilket bestod av fyllnadsmassor från de tidigare nedgrävningarna för vatten och avlopp samt el ledningar.

Arbetet inleddes med att asfalten skars upp och forslades bort för att frilägga underliggande markhorisont inför schaktningen. Maskinschaktningen påbörjades i schaktets norra del vid befintlig VA-brunn och ner till de horisontella rörledningarna som skulle bytas, och därefter vid brunnen i schaktets södra ände för att kunna möjliggöra påkoppling med de nya rören, för att sedan följas av schaktningen däremellan. Schaktningen gjordes i sträckor om ca 15 m, och följdes av nedläggning av nya rör och därefter igenläggning. Schaktövervakning utfördes i samband med grävning av jordlagren, men det konstaterades i ett tidigt skede att schaktningen utfördes i fyllnadsmassorna från den tidigare ledningsdragningen, och därmed inte innehöll tidigare orört material.

Fyllningen i det ursprungliga schaktet bestod av tydliga lager av sand och grovt grus. Ett lager av grov sand påträffades i schaktets botten, i vilket VA-ledningarna var placerade. Över detta låg ett lager av 0,2 m av grus följt av ett 0,4–0,6 m tjockt lager av grövre grus. Över gruset låg ett lager av ljusbrun sand vilket mätte 0,5–0,7 m, och

i vilket ett flertal mindre ledningar som bl.a. el- och mindre vattenledningar påträffades. Ovan detta låg ett 0,3 m tjockt lager av grus som utgjorde ett utjämningslager för den överliggande asfaltbelagda markytan. Alla lagren var fyndtomma, och har tolkats som bestå av ifyllnadslager snarare än återfyllnadsmassor.

Vid två tillfällen observerades stratigrafiska lager inom schaktet (Sektion A och B, se Fig. 3, 5 och 6). I den västra och södra schaktväggen i den södra delen av schaktet tangerade nedgrävningens kant för det ursprungliga rörschaktet. Dessa dokumenterades med en sektionsritning av Sektion A och fotografiskt (se Fig. 4 och 5), samt beskrivningar (Sektion B endast fotodokumenterad, se Fig. 6). Dessa i schaktkanterna exponerade lager mättes även in digitalt (se Fig. 3).

I den södra schaktväggen framkom ett flertal horisontella lager vilka skurits åt väster och öster av anslutande ledningar (Sektion A, se Fig. 4). Lagren bestod av ett flertal tunna lager inklusive ett brandlager, ett möjligt kulturlager, ett raseringslager samt flera tunnare lager av silt.

Bottenlagret i schaktet bestod av ett tjockt lager av ljusbrun sand, vilket kan tolkas som steril, och som liknar den som påträffades i Mjölarens västra del och i vilken de tidigkristna gravarna blivit nedgrävda (Lager 1). Över sanden låg ett lager av ljusgrå siltig lera (Lager 2) som mätte ca 0,08 m i tjocklek, och som överlagrades av en mörkgrå kompakt silt med organiska fragment och av samma tjocklek (Lager 3). Över detta framkom en mörkbrun sandig silt som tolkats vara ett kulturlager, och som mätte ca 0,10 m i tjocklek (Lager 4). Detta överlagrades av ett raseringslager med inslag av stenar och kalkbruk, vilket mätte ca 0,06–0,10 m i tjocklek (Lager 5). Därefter följde ett tunt lager av mörk brun sandig silt (Lager 6) och över detta en ljusgrå siltig lera (Lager 7), ca 0,06 m respektive 0,10 m i tjocklek. Över den senare observerades ett brandlager (Lager 8) som tunnades ut åt öster och mätte ca 0,10 m i väster, där lagret fortsatte utanför schaktets begränsning. Brandlagret som var svart med rikligt av sot och kol, och låg under ett lager av ljusgrå silt (Lager 9) om ca 0,15 m, vilken i sin tur överlagrades av ett 0,55 m tjockt utjämningslager av mörkbrun sand med rikligt av tegelbrockor och stenar (Lager 10). Mellan detta lager och direkt under den överliggande asfalten fanns ett antal spridda naturligt rundade stenar, vilka sannolikt varit en del av en sentida stenläggning. Dessa stenar finns även i ytan av två av nedgrävningarna för elkabel respektive gasledning i denna del av schaktet (se Fig. 4), vilket tyder på att denna stenläggning fanns på plats vid 1900-talets början.

Brandlagret låg ca 0,50 m under nuvarande marknivå på samma nivå som ett av brandlagren som observerats inom den näraliggande östra delen av undersökningsytan i kvarteret Mjölaren, och är sannolikt av samma datering och orsaksförlopp. Preliminärt anses detta lager härröra från 1700-talets början, och kan relatera till antingen 1715 eller 1719 års stadsbränder. Likartade tunna lager och en brandhorisont av liknande tjocklek men med tydlig oxidering av den underliggande ytan observerades i kvarteret Mjölarens östligaste del, ca 20 m söder om schaktet.

Då inga anläggningar påträffades gjordes inga ytterligare inmätningar inom schaktets utbredning än ovan nämnda sektioner. Inga fynd påträffades i samband med schaktningen.

Sektion B i västra schaktväggen fotodokumenterades endast då risken för ras i schaktet inte tillät en närmare dokumentation (se Fig. 6). Lagren kunde dock konstateras överensstämma med de som dokumenterats i Sektion A, dock utan en tydlig brandhorisont.

Undersökningsresultat

Schaktövervakningen utfördes enligt undersökningsplanen. Inga lämningar framkom i schaktet, då detta lades i redan befintligt schakt. Djupet på schaktet, ca 2,3 m dikterades av djupet av vattenledningen, vilken tycks ligga i orört sterilt åsgrus. Den nya nedgrävningens utsträckning följde schaktet för tidigare ledningars sträckning, och kom därför inte att direkt påverka arkeologiska lager eller lämningar.

Vid två tillfällen kom schaktet att tangera det ursprungliga schaktets kant, och varpå stratigrafiska lager kunde observeras. Dessa dokumenterades med en sektionsritning som mättes in digitalt, samt fotograferades och beskrevs. Lagren motsvarar de arkeologiska horisonter som påträffats inom slutundersökningen av kvarteret Mjölhnarens östra del, med bl.a. en brandhorisont som tolkats höra till någon av de bränder som ägde under tidigt 1700-tal, eventuellt resultatet av Rysshärjningarna från 1719. Dessa lager kommer att tas i beaktande i samband med rapporten för kvarteret Mjölhnaren. I övrigt påträffades inga arkeologiska lager, anläggningar eller fynd.

Området utanför detta schakt kan således konstateras innehålla lager och eventuella anläggningar som kan komma att beröras vid framtida arbeten, liksom de som observerats i det tidigare schaktets väggar och inom undersökningsområdet för kvarteret Mjölhnaren.

Referenser

Litteratur

Broberg, Birgitta. 1984. *Norrköping*. Medeltidsstaden 50. Stockholm.

Ersgård, Lars. 2003. Det dynamiska vardagslivet. Några kommentarer till den arkeologiska undersökningen i kvarteret Dalkarlen i Norrköping. I *Tyskebacken. Hus, människor och industri i stormaktstidens Norrköping*. RAÄ, Arkeologiska undersökningar, Skrifter 47. (Red.) Karlsson, Pär & Tagesson, Göran. Stockholm. s. 16–27.

Hällans, Ann-Mari & Tagesson, Göran. 2003. I Tyskebacken. I *Tyskebacken. Hus, människor och industri i stormaktstidens Norrköping*. RAÄ, Arkeologiska undersökningar, Skrifter 47. (Red.) Karlsson, Pär & Tagesson, Göran. Stockholm. s. 8–15.

Heimdahl, Jens. 2005. Urbanised Nature in the Past. Site formation and environmental development in two Swedish towns, AD 1200-1800. Thesis in Quaternary Geology no. 5. Stockholm.

Lindberg, Sofia & Lindeblad, Karin. 2010. Bebyggelse och köksträdgårdar i 1600- och 1700-talets Norrköping. RAÄ 96, kv Spinnrocken, Norrköpings stad och kommun, Östergötlands län, Dnr 422-1452-2010. Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska uppdragsverksamheten (UV). UV Öst rapport 2010:29, Arkeologisk förundersökning. Linköping.

Lindeblad, Karin. 2008. *Landskap och urbanisering. Östergötland ur ett centralortsperspektiv 700–1550*. Riksantikvarieämbetet Arkeologiska Undersökningar Skrifter nr 74. Lund Studies in Historical Archaeology 10. Linköping.

Lindgren- Hertz, Lena. 1998a. *Spår av en äldre stadsbild i kv Mjölaren. Norrköpings stad och kommun, Östergötland*. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, Rapport UV Linköping 1998:26. Linköping.

Lindgren- Hertz, Lena. 1998b. *Gatuschakt i stadsdelarna Nordantill och Berg*. Arkeologisk förundersökning. Norrköpings stad och kommun. Östergötland. Rapport UV Linköping 1998:16. Linköping.

Nielsen, Ann-Lili. 2003b. *En 1600-talskällare i kv Mjölaren. Norrköpings stad och kommun, Östergötland, Dnr 421-3827-1998*. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Öst rapport 2003:38, Arkeologisk slutundersökning. Linköping.

Stibéus, Magnus. 2011. *Tidigmedeltida gravar och tidigmodern bebyggelse. RAÄ 96:1, kvarteren Laxen, Mjölaren och Vårdtornet, Norrköpings stad och kommun, Östergötlands län. Dnr 422-508-2010*. UV Rapport 2011:86. Arkeologisk förundersökning. Linköping.

Svensson, Kenneth. 1982. *Rapport. Provundersökning inom Kv Mjölaren m fl, Norrköping, Östergötland*. Riksantikvarieämbetet, Undersökningsverksamheten. Stockholm.

Wahlberg, Mats. 2003. *Svenskt ortnamnslexikon*. Uppsala.

Digitala källor

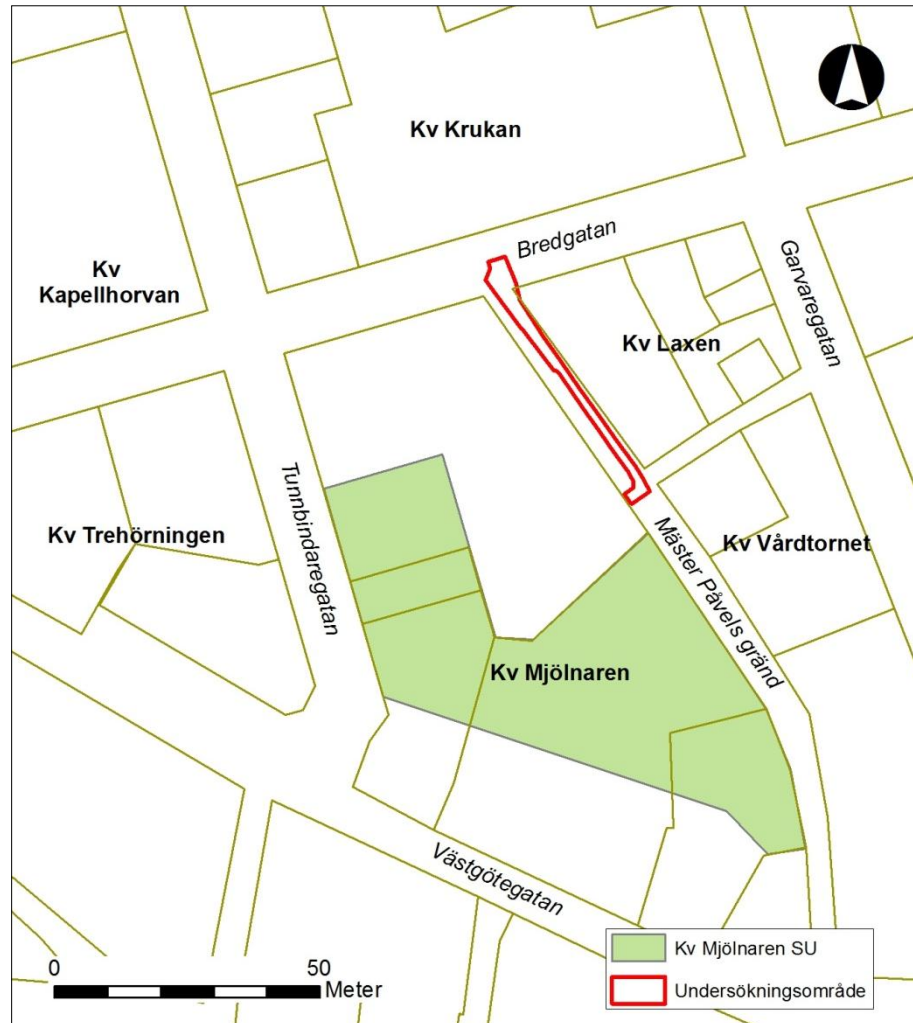
<http://www.arkeologikonsult.se/aktuellauppdrag/kv-laxen-norrkoeping/222-kv-laxen-i-norrkoeping-utgrävningen-igang.html>

Tekniska och administrativa uppgifter

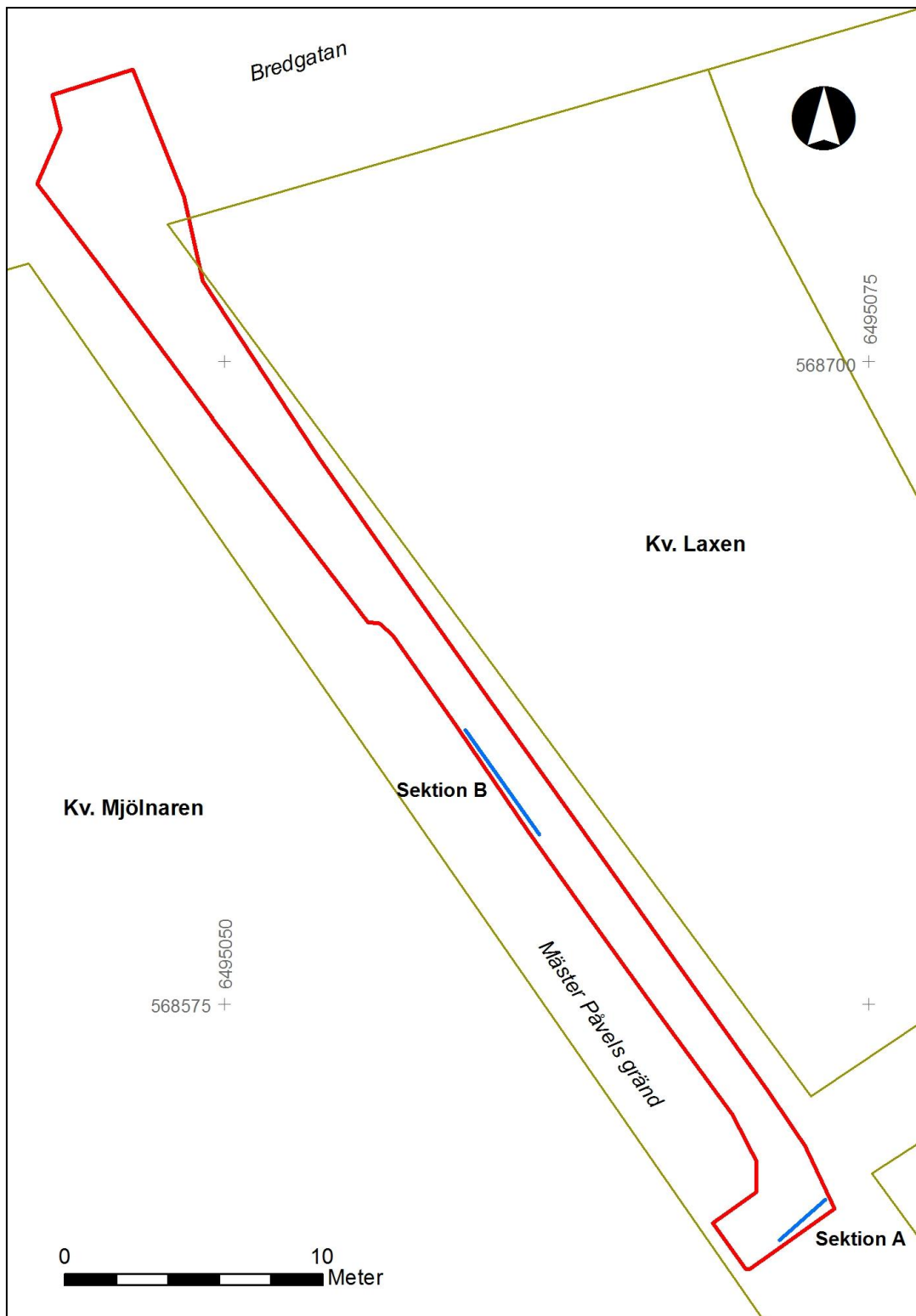
KM projektnr:	KM12076
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-5629-12, 2012-07-24
Undersökningsperiod:	3–21 september 2012
Exploateringsyta:	Ca 150 m ²
Personal:	Ellinor Larsson, Amanda Kjellberg
Belägenhet:	Bredgatan och Mäster Påvels gränd, fastigheten Nordantill 1:1, Sankt Johannes socken, Norrköpings stad och kommun, Östergötlands län.
Ekonomisk karta:	64F 9qN
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Koordinater:	X 6495060, Y 568685
Höjdsystem:	RH 00
Inmättningsmetod:	GNSS Nätverks-RTK (GPRS).
Dokumentationshandlingar:	Digitala inmätningar och fotografier förvaras under bearbetning hos Stiftelsen Kulturmiljövård, därefter på ATA. Totalt antal foton: 16 st.
Fynd:	Inga fynd påträffades.

Figurer

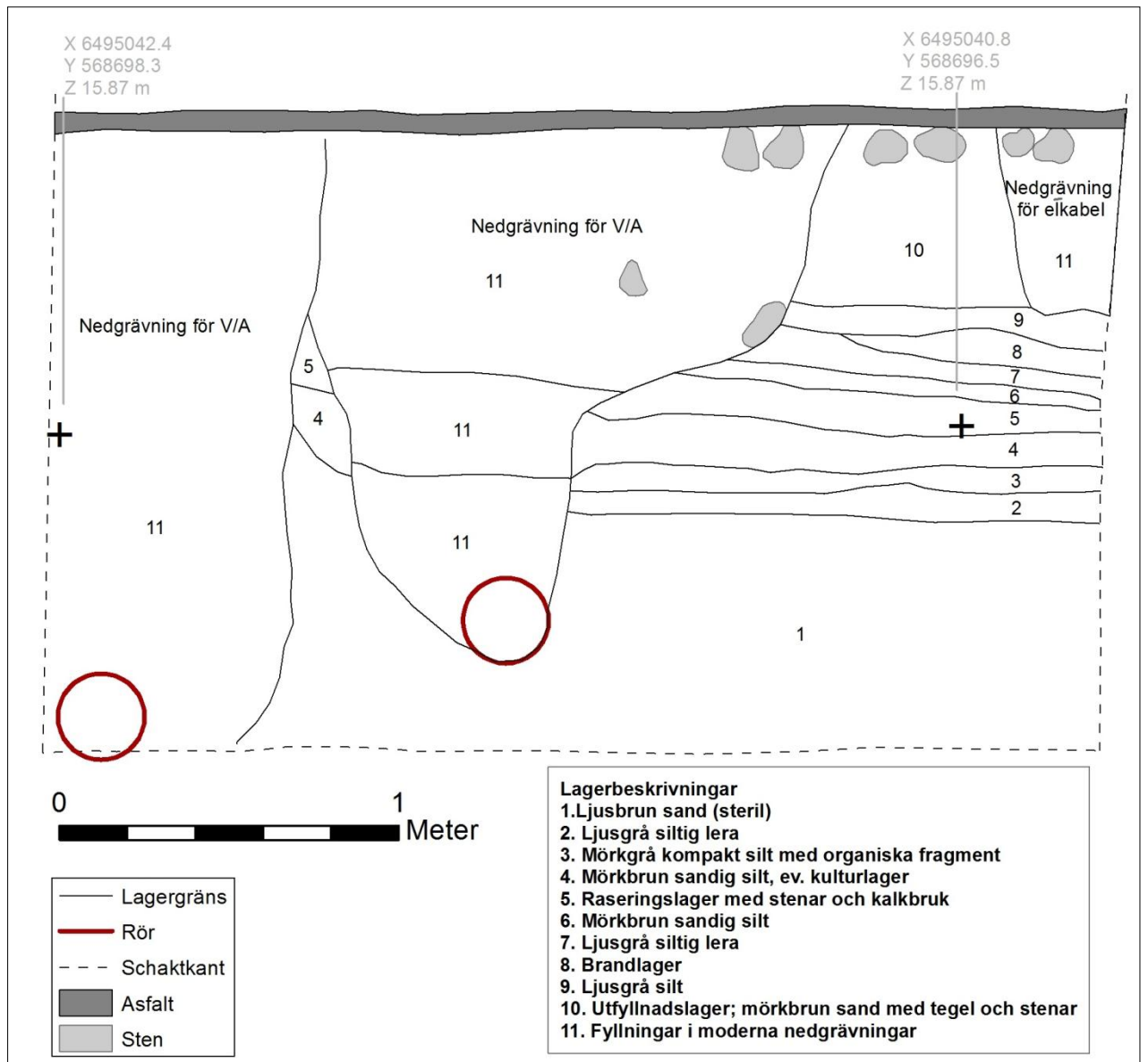
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2012/02954.

Figur 2. Karta över schaktets placering i relation till slutundersökningen i kvarteret Mjölaren. Baserad på Fastighetskartan. Skala 1:700. Karta Ellinor Larsson.

Figur 3. Schaktet med exponerade stratigrafiska lager markerade i blått. Skala 1:250. Karta Ellinor Larsson.

Figur 4. Sektion A med exponerade lager i schaktvägg i schaktets södra del. Skala 1:20.

Figur 5. Foto av Sektion A, visande exponerade lager i schaktets södra ände. Foto mot söder av Ellinor Larsson.

Figur 6. Foto av Sektion B visande exponerade lager i schaktets västra kant. Foto mot väster av Amanda Kjellberg.

